

DANSK TEATERS FORSLAG TIL PRIORITERINGER I EN REFORM AF STØTTEORDNINGER PÅ SCENEKUNSTOMRÅDET

Baggrund

Kulturministeren har bebudet en reform af støtteordningerne på scenekunstmrådet, og har i den forbindelse bl.a. fremhævet, at en reform skal fremme eliten, styrke konkurrencedygtigheden og udviklingen på teaterområdet, ligesom ministeren tidligere har ønsket ”større borgerrelevans, mere lokal forankring, nye former for finansiering, en mere smidig og fleksibel støttestruktur i fremtiden”.

Dansk Teater anerkender, at der kan være gode grunde til at se på indretningen af det nuværende støttesystem, der i vid udstrækning dels er historisk betinget og dels bygger på en række lovgivningsmæssige knopskydninger. Det nuværende støttesystem fungerer dog også både godt og hensigtsmæssigt på en række områder, og som derfor er afgørende at bevare for også fremover at sikre teater af høj kvalitet over hele landet.

Dansk Teater vil derfor i nedenstående først påpege de forhold omkring det nuværende støttesystem, som er velfungerende, for herefter at fremsætte forslag til, hvilke kriterier et fremtidigt støttesystem bør bygges på samt til sidst komme med konkrete anbefalinger til ændringer.

Fordele ved det nuværende støttesystem

Der findes en række fordele ved det nuværende støttesystem. Særligt bør her fremhæves:

- 4-årige rammeaftaler med hhv. stat og kommune

Rammeaftalerne på en periode af 4 år sikrer teatrene en økonomisk stabilitet og horisont, som gør det muligt dels at planlægge deres repertoire, dels sikre nyudvikling af teater af høj kunstnerisk kvalitet, dels arbejde på nye tiltag som kan nå nye publikummer, dels etablere samarbejder med øvrige teatre om f.eks. co-produktioner, gæstespil, turné mm, så forestillinger kan nå ud til flere, og dels etablere langtidsholdbare samarbejder med aktører i lokalområderne.

Denne stabilitet i de økonomiske rammevilkår er helt afgørende at bevare, hvis teatrene skal sikre den kunstneriske kvalitet, udbredelse, nytænkning og lokal forankring.

- De store teatre omfattende hhv. Det Kongelige Teater, Landsdelsscenerne og Det Københavnske Teaterfællesskab (Østerbro Teater, Nørrebro Teater, Folketeatret og Betty Nansen Teatret) indgår 4-årige aftaler med staten via finansloven.
  - Småstorby-teatrene indgår 3-4 årige rammeaftaler med kommunerne, hvor kommunerne ydes refusion fra staten.
  - Egnsteatrene indgår 4-årige rammeaftaler med kommunerne, hvor kommunen får statslig refusion på 36 pct. af kommunernes driftstilskud til teatrene. Efter 2008 blev der indført et loft over refusionen, som siden er blevet reduceret fra 50% til nu 36,7%.
- Statens Kunstfonds varetagelse af puljeordninger

På nuværende tidspunkt er de nuværende puljeordninger på teaterområdet centreret om få og større puljer, som administreres og uddeles af Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Scenekunst (PUS). Dels er det en fordel, at puljerne på teaterkunstområdet er få, men større. Det reducerer de administrative byrder for teatrene i forhold til ansøgningsprocesser, afrapporteringer og opfyldelse af krav og kriterier. Derudover sikrer det, at de midler, der allokeres gennem puljerne, kan få en sådan størrelse, at de rent faktisk kan få en langtidsholdbar effekt. Herudover er det en fordel, at puljerne administreres i regi af PUS, da uddelinger således foretages ud fra en faglig vurdering, og der opretholdes en vis form for armslængdeprincip.

Ulemper ved det nuværende støttesystem

Der findes også nogle ulemper ved det nuværende støttesystem, hvor Dansk Teater vil fremhæve følgende:

- Økonomiske usikre rammer for projektteatrene

Projektteatrene spiller en afgørende rolle for udbredelsen af teaterkunsten i hele landet, for nyskabelsen, diversiteten i teaterudbuddet og ikke mindst for børne- og ungdomsteatret. Projektteatrene er således også de teatre, der – ofte i samarbejde med lokale aktører og med andre teatre – sikrer, at teaterkunsten kommer bredt ud til borgere i hele landet, og i de områder, institutioner mv. borgerne befinder sig. Projektteatrene er således også med til dels at styrke publikumsudviklingen, og dels at rejse fokus på den kulturelle dannelse i forskellige miljøer – herunder i socialt udsatte områder. Ligeledes er projektteatrene i høj grad også med til at øge diversiteten i teaterudbuddet og fremme udviklingen af ny scenekunst. Projektteatrene har dog

som de eneste ikke den samme økonomiske stabilitet i deres rammevilkår, som øvrige teatre, da de alene beror på projektmidler, og således oftest kun kender deres økonomiske rammer ét år frem. Det gør det vanskeligt at planlægge forestillinger af høj kunstnerisk kvalitet, sikre kunstnerisk udvikling, etablere varige og effektfulde samarbejder i lokalområderne og internationalt mm. Det betyder ofte, at der ikke skabes den lokale forankring fx i forbindelse med mulighederne i regi af Åben Skole, som er helt afgørende for, at disse samarbejder og initiativer får den nødvendige og langvarige effekt.

- Grundfinansieringen i småstorbyteaterordningen er blevet for tynd

Små storbyteaterordningen blev oprettet i 1996 og består i dag af 22 teatre. Små storbyteatrene indgår 4-årige økonomiske rammeaftaler med den pågældende kommune. Den samlede økonomiske rammebevilling til alle småstorbyteatrene fastsættes i finansloven. Selve den økonomiske ramme på finansloven er siden 1996 ikke blevet PL-reguleret, hvorfor den i og for sig er blevet reduceret. Det statslige tilskud har årligt siden 2013 ligget på ca. 21 mio. kr., hvor det kommunale tilskud har varieret i perioden 2013-2018 mellem 38 og 48 mio. kr. Fra 2019 fremgår det af finansloven 2019, at det statslige tilskud øges, da midler fra de tidligere regionale kulturaftaler samles. Selvom de økonomiske rammer ikke har ændret sig betydeligt, har der været en tendens til, at man kommunalpolitisk har ønsket oprettelse af små storbyteatre i forskellige nye bydele, hvorfor der blevet givet et meget begrænset driftstilskud (ca. 1 mio. kr.), som gør det vanskeligt at sikre et tilstrækkeligt højt kunstnerisk niveau, da driftstilskuddet er så lille, at det vanskeliggør teatrenes muligheder for at tiltrække eksterne midler fra private aktører og fonde.

- Reduceret rammeloft over statens støtte i egnsteaterordningen

Der findes i dag 33 godkendte egnsteatre, som er teatre beliggende uden for storbykommunerne. Egnsteatrene er afgørende for at sikre udbredelsen af teaterkunst af høj kvalitet til borgere i hele landet, og spiller i mange henseender en central rolle i lokalområdet og for den enkelte kommune – både i forhold den lokale forankring, for erhvervsaktører, detailindustrien og kommunens brand og evne til at fastholde og tiltrække beboere i området. Egnsteatrene er således også centrale i indsatsen for at tiltrække og fastholde beboere i områderne uden for storbyerne. Kommunerne indgår 4-årige aftaler om driftstilskud med egnsteatrene, og staten yder en delvis refusion af kommunernes driftstilskud til teatrene. Før 2008 ydede staten en fast refusion på 50% af

kommunernes støtte til egnsteatrene. Siden 2008 har der været et rammeloft over statens tilskud til egnsteatrene. Staten justerer altså ikke sit økonomiske tilskud efter antallet af teatre – der er kun den samme pose penge at dele, og hver gang der kommer et nyt egnsteater til, eller en kommune investerer flere penge i sit lokale teater, bliver der færre penge til hver tilskudsydende kommune. Med det formål at give de tilskudsydende kommuner budgetsikkerhed blev det i 2014 besluttet at synkronisere egnsteateraftalerne, så egnsteatrene nu indgår aftaler samtidig og refusionsprocenten fastlægges, med forbehold for de årlige finanslove, for fireårige perioder. Refusionsprocenten er over en 10-årig periode løbende faldet således, at refusionsprocenten i 2018 udgør 36,7%. Det har betydet, at der siden 2008 ikke er kommet væsentligt flere egnsteatre.

- Krav og kriterier for uddeling af støtte

De eksisterende krav og kriterier for rammeaftalerne for institutionsteatrene vægter i dag i for høj grad sædeudbud, antal opførsler, publikumsantal mm, hvilket indebærer en risiko for en ensretning af det kunstneriske teaterudbud og en kommercialisering, der potentielt kan mindste diversiteten i teaterudbuddet. Krav om publikumsantal mm er vigtige, men skal ikke stå alene. Kravene til sædeudbud, antallet af opførsler og publikumsantal er unødigt detailstyring, der nogle tilfælde hindrer teatrene i ressourceoptimering og planlægning ud fra publikumshensyn.

- Administrativ tung refusionsordning

Statsrefusionen af kommuners udgifter ved køb af refusionsgodkendte forestillinger af børneteater og opsøgende teater (refusionsordningen) spiller en afgørende rolle for børn og unges møde med professionel scenekunst i kommunalt regi. Tilskuddet til refusion er fastsat i finansloven med 25,9 mio. kr. for perioden 2019 til 2021. Refusionsordningen indebærer, at 50% af kommunens omkostninger refunderes af staten via Slots- og Kulturstyrelsen. En opgørelse fra Scenit i perioden 2010-2014 viser ordningens værdi, idet publikumsantallet ligger mellem 320.000 – 420.000 børn og unge under 16 år pr. år. I dag administreres ordningen dog på vidt forskellig vis kommunalt således, at det i nogle kommuner er de enkelte skolers/bibliotekers/daginstitutioners kontaktlærer, der vælger og indkøber forestillinger på skolens budget, fremsender fakturaer til kommunen, som videresender til Slots- og Kulturstyrelsen. Herefter refunderer Slots- og Kulturstyrelsen 50% til kommunen, som efterfølgende refunderer 50% til den enkelte institution. Andre steder er det kommunernes kulturkonsulent/teaterforening eller egnsteater, som bemyndiges til at udvælge

forestillinger til børn og unge. Herefter trækker kommunen et forholdsmæssigt beløb fra institutionens budget el.lign. Institutionernes kulturkonsulenter videresender faktura til kommunen, kommunen formidler til Slots- og Kulturstyrelsen og Styrelsen refunderer 50% til kommunen. Der kan i begge scenarier gå op til 1½ år fra indkøb til refusion. Det er således både et administrativt byrdefuldt og uigennemsigtigt system.

Grundlæggende kriterier for et fremtidens støttesystem

Overordnet ønsker Dansk Teater, at en reform af støttesystemet fokuserer og bygges op omkring følgende tre kriterier:

1. **Stabilitet**
2. **Forenkling**
3. **Udvikling, udbredelse og dynamik**

I nedenstående fremsættes konkrete anbefalinger til de tre elementer for udformningen af støttesystemet.

Anbefalinger til fremtidens støttesystem på teaterområdet

AD 1.: For at sikre stabilitet og forankring, anbefaler Dansk Teater:

- At man bevarer det nuværende **budgetmæssige rammesystem** for hhv. landsdelsscenerne, KbhT-teatrene, små storbyteatrene og egnsteatrene med hhv. stat og kommune, hvor der indgås rammeaftaler om driftsbevillinger for en 4-årig periode.
- At man i **Bekendtgørelse for små storbyteatre** f.eks. i § 3 indsætter et nyt stk. 4 lydende: "Det årlige kommunale driftstilskud til det enkelte lille storbyteater skal udgøre et minimumsbeløb (på 2,5 mio. kr.), som fastsættes på de årlige finanslove", og i forlængelse heraf i § 4 indsætter et nyt stk. 8 lydende: "Ved oprettelse af nye små storbyteatre kan bestemmelsen i stk. 4 fraviges i den første aftaleperiode". Dette svarer til gældende regler for egnsteatre og vil sikre, at der reelt kan tales om udøvelse af professionelt teater.

Ovenstående forslag vil betyde, at:

- teatrene kan planlægge repertoire
- teatrene kan indgå længerevarende samarbejder på tværs af geografi og teatertyper og således udbrede forestillinger i hele landet.
- teatrene kan sikre bedre arbejdsforhold for deres ansatte
- teatrene kan udvikle og igangsætte nye initiativer for at tiltrække nye publikumsgrupper.
- teatrene kan sikre en lokal forankring
- udøvelsen af teater bliver på et tilstrækkeligt professionelt niveau
- teatrene kan opnå finansiering fra andre sider – herunder fonde, private aktører mm.

Størstedelen af fonde støtter dels sjældent alene drift men derimod primært udviklingsprojekter, ligesom de ikke ønsker at støtte, med mindre de kan se, at teatrene er driftsmæssigt solidt funderet. Den offentlige støtte er således som oftest en forudsætning for at kunne tiltrække midler fra anden side.

- At der oprettes en **ny kategori i scenekunstloven, hvor teatre uden fast scene (projektteatre)** kan modtage et differentieret årligt tilskud til drift. Aftalerne kan indgås for 2-4 år ad gangen på linje med egnsteatre og småstorbysteatre. Dansk Teater vurderer, at det vil medføre øgede udgifter på ca. 20 mio. kr. årligt at sikre projektteatrene stabilitet gennem scenekunstloven. Projektteatre yder et vigtigt bidrag til det samlede udbud af scenekunst i Danmark og særligt i relation til det opsøgende og turnerende børne- og ungdomsteater, ligesom de ofte også er de teatre, der har størst betydning for den kulturelle dannelse og sociale løftestang i udsatte områder. Det anbefales, at en fast driftsmæssig rammeaftale kan finansieres med midler fra de annoncerede puljer hhv. "Udviklingspuljen" (30 mio. Kr.), "Kunst og kultur som brobygning i udsatte boligområder" (4 mio. kr.), "En tidlig kulturstart" (6,25 mio. kr.), "Kunst og kultur i udsatte boligområder" (5 mio. kr. årligt) og dele af puljen "Kend dit land" (25,8 mio. kr. i 2019 og efterfølgende 9,9 mio. kr. årligt). Projektteatrene opfylder størstedelen af de ovennævnte puljers målsætninger. Mere stabile og længerevarende økonomiske rammer for projektteatrene vil ligeledes kunne øge samarbejdet med øvrige teatre, da det således vil styrke mulighederne for at kunne planlægge samarbejderne. Hvis en sådan kategori oprettes, anbefales det, at de nuværende midler i Projektstøtteudvalget prioriteres til projekter.

Stabilitet i projektteatrenes økonomiske rammer vil medvirke til, at:

- Sikre en lokal forankring og effekt af teater i særlige områder og for særlige målgrupper som f.eks. etniske minoriteter, og dermed også fungere som social løftestang og kulturelt dannelseselement.
  - Styrke den kulturelle dannelse og udbredelsen af teateret blandt børn og unge
  - Sikre langtidsholdbare samarbejder og det lokale engagement og forankring
  - Gøre det muligt i højere grad at opnå udviklingsmidler fra private aktører og fonde.
- At der sker en **ren afskaffelse af omprioriteringsbidraget**. Stærke institutionsteatre i storbyerne har stor betydning for den internationale og nationale anseelse af Danmark som kulturland, såvel som for et bredt og varieret professionelt teaterudbud i byerne.

AD 2.: For at sikre forenkling og administrative lettelser, anbefaler Dansk Teater:

- Ændring af **refusionsordning** for forestillinger af børneteater og opsøgende teater. Refusionsordningen bør digitaliseres og administreres centralt hos den selvejende institution Scenit, der allerede i dag varetager teaterregistrerings-databasen Tereba. Det betyder, at der vil være ét samlet sted, hvor de refusionsgodkendte forestillinger udbydes, og hvor refusionen sker ved købet, ligesom der kun vil være én samlet aktør (Scenit), der varetager afrapporteringen til Slots- og Kulturstyrelsen. Forslaget vil indebære en fremrykning af udgifterne til refusionsordningen og er således en engangsudgift.

Det vil betyde:

- Administrative lettelser for både kommune og institution
  - Et enklere og mere gennemsigtigt system
  - Bedre muligheder for at få samlet data og viden om børn og ungeteater.
- Udbredelse af børne- og ungeteatre, da omlægningen af refusionsordningen også vil åbne op for selvejende og/eller statslige institutioner som f.eks. statslige ungdomsinstitutioner som gymnasier eller erhvervsskoler eller i forbindelse med konfirmationsforberedelse i

kirken mv.

- En delvis ændring af de nuværende **regionale kulturmidler**, som bygger på en tidligere infrastruktur således, at:
  - De tidligere amtslige tilskud uden for lov (kommunalfuldmagtsmidlerne) overføres til de særlige driftstilskud (jf. § 17 i bekendtgørelse om egnsteatre). Dette omfatter ca. 1 mio. kr. på scenekunstrådet.
- At der **nedsættes et udvalg** bestående af Dansk Teater, repræsentanter for hhv. projektteatre, egnsteatre, småstorbyteatre, landsdelsscenerne, Statens Kunstfond og Kulturministeriet, som skal se på mulighederne for i yderligere grad at forenkle den historisk betingede opdeling af teatrene. Dette vil være en gennemgribende strukturel ændring, som kræver et dybdegående og grundigt arbejde. En forenkling af den nuværende opdeling af teatrene bør bygge på de fordele, der eksisterer i den nuværende struktur (jf. s. 1) i tilskudssystemet og dermed på stabiliteten i indgåelse af 4-årige rammeaftaler samt forankringen hhv. i lokalområdet og nationalt, men kunne samtidig medvirke til, at teatrene i højere grad differentieres ud fra f.eks. deres forpligtelser i nationalt såvel som lokalt.

AD 3: For at sikre udvikling, udbredelse og dynamik anbefaler Dansk Teater:

- **Krav og kriterier for støttetildeling** skal understøtte diversitet og udvikling samtidig med tilskuerantal.

Forudsætningen for modtagelse af offentlig støtte af scenekunst er ønsket om diversitet i teaterudbuddet, og derfor bør kriterierne for modtagelse af støtte ændres således, at der i alle rammeaftaler stilles krav om kunstnerisk kvalitet, nyskabelse, samarbejde, udvikling mm. og dermed nuancere og skabe en bedre vægtning til de nuværende krav om sædeudbud, antal opførsler, publikumsantal mv. I dag er det primært egnsteatrene, der er underlagt en kunstnerisk faglig vurdering.

Det vil betyde, at:

- Teatrene tør satse på nye tiltag, ny dramatik og eksperimenterere
  - Diversiteten i teaterudbuddet øges
  - Teatrene bedre kan samarbejde på tværs og med f.eks. eksperimenterende projektteatre, internationale aktører mm.
-
- Forøgelse af **rammeloft for refusion af kommunens driftsudgifter til egnsteatre**
Hvis staten ønsker, at kommunerne gives incitament til at styrke det scenekunstneriske udbud i områderne uden for byerne, bør rammeloftet hæves, så der kan komme flere egnsteatre og dermed et større kunstnerisk udbud i kommunerne, uden at det betyder, at refusionsprocenten til øvrige tilskudsydende kommuner falder.

  - Børne- og ungdoms **kulturelt klippekort**
I Italien eksisterer en velfungerende klippekortsordning rettet mod unge, som giver unge over 18 år mulighed for at gå på museum, teater eller andre nærmere fastlagte kulturudbud til en værdi af 500 euro årligt. En sådan model kunne udvikles tilsvarende i Danmark. Det vil gøre det muligt for teaterinstitutionerne i højere grad at introducere de unge for teaterkunsten. En anden mulighed kunne være at målrette klippekortet socialt udsatte eller ressourcetsvage børn og unge i specifikke indkomstgrupper, som dermed kunne sikre den kulturelle dannelse for disse målgrupper og, at alle uanset ressourcer for adgang til kulturelle oplevelser.

  - **Udviklingspuljen nedlægges** efter 2020 og midlerne herfra anvendes til oprettelse af ny kategori i scenekunstloven for projektteatre.